

**ΘΑΝΑΤΟΣ ΑΝΗΛΙΚΟΥ ΑΠΟ ΑΜΕΛΕΙΑ ΑΛΛΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ, ΟΔΗΓΟΥ
ΟΧΗΜΑΤΟΣ.
ΑΣΚΗΣΗ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ
ΤΟΥ ΘΑΝΟΝΤΟΣ (ΑΚ 932).
ΠΡΟΣΕΠΙΚΛΗΣΗ (ΚΑΙ ΕΝΩΜΕΝΗ ΣΕ ΑΥΤΗΝ ΑΠΟΖΗΜΙΩΤΙΚΗ ΑΝΑΓΩΓΗ)
ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΑΥΤΩΝ, ΩΣ ΣΥΝΥΠΑΙΤΙΩΝ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ**

I. Η ΚΥΡΙΑ ΑΓΩΓΗ

Οι (*) και (**), ως μέλη της οικογένειας του ανηλίκου (***) ασκούν αγωγή κατά ασφαλιστικής εταιρίας, ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου (****), με την οποία ζητούν να καταβάλει η εναγομένη σε καθένα από τους ενάγοντες χρηματικό ποσό, ως χρηματική ικανοποίησή του λόγω ψυχικής οδύνης, για τον θάνατο του ως άνω ανηλίκου σε αυτοκινητικό ατύχημα, του οποίου αποκλειστικώς υπαίτιος –κατά τους ισχυρισμούς των εναγόντων– ήταν ο ανήλικος (14 ετών τότε), που οδηγούσε (με συνοδηγό τον θανόντα) χωρίς να διαθέτει άδεια ικανότητας οδηγού.

Επί του νομικού ζητήματος, το οποίο τίθεται εν προκειμένω, λεκτέα τα εξής:

Το δικαστήριο της ουσίας στο πλαίσιο της διακριτικής εξουσίας που έχει από το άρθρο **932 ΑΚ**, δύναται να καθορίσει το ύψος της χρηματικής ικανοποίησεως λόγω ηθικής βλάβης ή ψυχικής οδύνης του δικαιούχου, με βάση τους οικείους προσδιοριστικούς παράγοντες, όπως είναι το πταίσμα του υποχρέου, το συντρέχον πταίσμα του δικαιούχου, η κοινωνική και περιουσιακή κατάσταση των μερών. **Το συντρέχον πταίσμα του θύματος λαμβάνεται υπ' όψιν έστω και αν αυτό λόγω ηλικίας (π.χ. κάτω των 10 ετών) δεν έχει ικανότητα για αδικοπραξία.**

Επίσης λαμβάνεται υπ' όψιν και το συντρέχον πταίσμα του δικαιούχου της χρηματικής ικανοποίησεως (π.χ. του ενάγοντος πατέρα), ο οποίος δεν άσκησε επαρκώς το καθήκον εποπτείας στο θανατωθέν ανήλικο τέκνο του. Στην περίπτωση αυτή το συντρέχον πταίσμα του πατέρα ή της μητέρας λαμβάνεται

υπ' όψιν προς μείωση της χρηματικής ικανοποιήσεως και των λοιπών δικαιούχων, όπως είναι τα αδέρφια, ο παππούς και η γιαγιά¹.

Συνεπώς, η ασφαλιστική εταιρία, αμυνομένη κατά της κυρίας αγωγής, θα πρέπει να προβάλει ένσταση αυτοδιακινδυνεύσεως του θανόντος συνεπιβάτη του ζημιογόνου οχήματος, καθώς και ένσταση συνευθύνης των γονέων του τελευταίου, λόγω του ότι δεν άσκησαν επαρκώς το καθήκον αυτών προς λυσιτελή εποπτεία του².

II. Η ΠΡΟΣΕΠΙΚΛΗΣΗ ΣΕ (ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ) ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΤΙΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

1. Η προσεπίκληση αυτή έχει –ορθώς– δύο ομάδες αντιδίκων: αφ' ενός τους γονείς του υπαιτίου ανηλίκου κι αφ' ετέρου τον ίδιο τον τελευταίο, ως συνυπαίτιους στον επισυμβάντα θάνατο του συνεπιβάτη του ζημιογόνου οχήματος. Επισημαίνεται ότι ο οδηγός/ανήλικος είναι κατά νόμο ικανός προς καταλογισμό και συνεπώς ευθύνεται ως ο ενήλικος για τη ζημία που προξένησε (ΑΚ 914), διότι κατά τον χρόνο του ατυχήματος (**) είχε συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας του, ως γεννηθείς την (***) (ΑΚ 917, εξ αντιδιαστολής)³.

2. Κατά το ιστορικό της προσεπικλήσεως, καθ' ο μέρος στρέφεται κατά των (ασφαλισμένων) γονέων του υπαιτίου οδηγού, αυτή στηρίζεται αφ' ενός στην παραμέληση της εποπτείας του ανηλίκου από μέρους των τελευταίων (ΑΚ 923)⁴ κι αφ' ετέρου στην πρόστηση (ΑΚ 922), διότι οίκοθεν νοείται ότι η ασφαλιστική εταιρία θεωρεί τους εν λόγω αντιδίκους της ως δικονομικούς εγγυητές της, επειδή –κατά τους ισχυρισμούς της τελευταίας– είναι συνυπαίτιοι με τον οδηγό του οχήματος γυιο τους για τον θάνατο του συνεπιβάτη ομοίως ανηλίκου, από το ένα μέρος λόγω της μη εποπτείας εκείνου από μέρους τους (ως ήταν συνυπόχρεοι εκ του νόμου – ΑΚ 1531 εδάφ. ά), και από το άλλο, ως προστήσαντες αυτόν⁵. Επομένως, η προσεπικαλούσα εταιρία θεωρεί τους προσεπικληθέντες ως εις ολόκληρο συνυπόχρεους με αυτήν (η οποία –σημειωτέον– ευθύνεται μόνον

¹ ΑΠ 1261/2007.

² ΕφΛαρ 675/2003. ΚΡΗΤΙΚΟΣ, έκδ. 1998 περιθ. αριθ. 93 και 94.

³ ΚΡΗΤΙΚΟΣ, έκδ. 2008, § 4 περιθ. αριθ. 24 σελ. 66.

⁴ ΚΡΗΤΙΚΟΣ, έκδ. 2008, § 4 περιθ. αριθ. 24 σελ. 65.

⁵ ΚΡΗΤΙΚΟΣ, έκδ. 2008, § 4 περιθ. αριθ. 27 σελ. 67.

αντικειμενικώς) προς αποζημίωση, απέναντι στους κληρονόμους του θανόντος (ΑΚ 926 σε συνδ. με 1531 εδάφ. β').

3. Πράγματι, αμφότεροι οι ισχυρισμοί της αυτοί θεμελιώνουν νόμω το δικονομικό δικαίωμά της να προσκαλέσει στη δίκη τους γονείς του συνυπαίτιου ανηλίκου, προς αναγκαστική παρέμβαση (ΚΠολΔικ 88). Ειδικώς δε η επίκληση της προσθήσεως από μέρους της ασφαλιστικής εταιρίας, της είναι αρκούντως χρήσιμη, διότι με τον τρόπο αυτόν αποφεύγει τον κίνδυνο ανατροπής του τεκμηρίου υπαιτιότητας (εκ της ΑΚ 923 § 1), το οποίο βαρύνει τους εν λόγω αντιδίκους της⁶.

4. Στο σημείο τούτο, επισημαίνονται και τα εξής: Ο ασφαλιστής προσεπικαλεί τους γονείς του υπαιτίου ανηλίκου σε αναγκαστική παρέμβαση στη δίκη που

ανοίχθηκε κατόπιν της ως άνω αγωγής των κληρονόμων του θανόντος άλλου ανηλίκου. Προφανώς, η παρέμβαση αυτή δεν μπορεί παρά να είναι πρόσθετη (αφού κύρια παρέμβαση εν προκειμένω δεν νοείται). Εξ άλλου, κατά την έννοια της ΚΠολΔικ 80, πρόσθετη παρέμβαση ασκεί ο τρίτος, ο οποίος έχει έννομο συμφέρον να περατωθεί η δίκη υπέρ κάποιου από τους ήδη διαδίκους, οπότε και παρεμβαίνει στη δίκη για να υποστηρίξει τον διάδικο αυτόν. Περαιτέρω, κατά τους ισχυρισμούς των εναγόντων, το ατύχημα οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα του οδηγού του ζημιογόνου οχήματος, ανηλίκου, υιού των προσεπικαλουμένων. Από το άλλο μέρος, η ασφαλιστική εταιρία προσεπικαλεί τους τελευταίους, με τον ισχυρισμό ότι είναι συνυπαίτιοι του θανάτου του συνεπιβάτη του ζημιογόνου

οχήματος, επειδή δεν άσκησαν τη δέουσα εποπτεία στο τέκνο τους ως είχαν εκ του νόμου υποχρέωση, ώστε να μη του επιτρέψουν την οδήγηση, αλλά και ως προστήσαντες αυτόν στην οδήγηση του ζημιογόνου οχήματος. Περαιτέρω, στη δίκη επί της ανωτέρω αγωγής, ο ισχυρισμός της εν λόγω εταιρίας είτε περί συνυπαιτιότητας των γονέων του ανηλίκου οδηγού στον επισυμβάντα θάνατο του άλλου ανηλίκου, είτε περί ευθύνης των

⁶ Βλ. ΚΡΗΤΙΚΟ, έκδ. 2008, § 4 περιθ. αριθ. 27 σελ. 67, σε συνδ. με περιθ. αριθ. 6 έως 23 σελ. 60-65 και περιθ. αριθ. 28 επ. σελ. 67 επ.

προσεπικαλουμένων εκ της προσθήσεως του υπαιτίου οδηγού, θα απορριφθεί ως αλυσιτελής⁷.

Επομένως, διερωτώμαι: τι νόημα θα έχει η προσεπίκληση των γονέων του υπαιτίου οδηγού στην εκκρεμή εκ της αγωγής δίκη, αφού **1.** οι μόνοι ισχυρισμοί του ασφαλιστή που θα δύναται να προτείνει νομίμως στη δίκη αυτή είναι είτε η έλλειψη υπαιτιότητας του οδηγού είτε η συνυπαιτιότητα του θανόντος στον

επελθόντα θάνατό του· όμως οι προσεπικαλούμενοι καλούνται να προσέλθουν (ως προσθέτως παρεμβαίνοντες) στη δίκη, προκειμένου να αποδεχθούν ισχυρισμό της εταιρίας (περί συνυπαιτιότητός τους στον θάνατο του συνεπιβάτη ανηλίκου, ο οποίος –εάν προβληθεί– θα απορριφθεί ως αλυσιτελής και, εν πάση περιπτώσει **2.** αναμένεται βασίμως, ότι οι προσεπικαλούμενοι θα αρνηθούν την προσεπίκληση (δηλαδή αναμένεται λογικώς να αρνηθούν είτε ότι δεν άσκησαν εποπτεία στο τέκνο τους είτε ότι το προέστησαν) και συνεπώς δεν αναμένεται ότι αυτοί θα ασκήσουν πρόσθετη παρέμβαση υπέρ της εταιρίας στην ανωτέρω κύρια δίκη, αφού με την παρέμβασή τους αυτή θα πρέπει να υποστηρίξουν τους ισχυρισμούς της εταιρίας περί συνυπαιτιότητός τους.

Εν όψει τούτων, διερωτώμαι για ποιον λόγο θα πρέπει να ασκηθεί η προσεπίκληση αυτή.

Μία μόνο περίπτωση εμφανίζεται να τη δικαιολογεί: δεδομένου του ότι **1.** η προσεπίκληση του δικονομικού εγγυητή περικλείει και συγκεκαλυμμένη αίτηση αναγνώρισεως της εγγυητικής ευθύνης του προσεπικαλουμένου⁸ και **2.** το έννομο αποτέλεσμα της προσεπικλήσεως του δικονομικού εγγυητή είναι η δημιουργία δεδικασμένου για την ύπαρξη ή την ανυπαρξία του δικαιώματος του προσεπικαλούντος έναντι του προσεπικαλουμένου, εφ’

⁷ Από τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 926 εδάφ. α, 927, 482 και 914 ΑΚ, συνάγεται ότι, επί της εις ολόκληρον ευθύνης πλειόνων προσώπων, όταν ο ζημιωθείς ενάγει ένα μόνον από αυτά, ο ισχυρισμός του τελευταίου ότι συνυπαίτιος για το ατύχημα είναι και άλλο πρόσωπο, είναι αλυσιτελής, διότι εκείνος εκ των συνυπαιτίων (υποχρέων εις ολόκληρο έναντι του δανειστή) που θα καταβάλει το κοινό χρέος στον δανειστή, έχει απλώς δικαίωμα αναγωγής κατά των υπολοίπων (ΟλομΑΠ 13/2002 Ελλ-Δνη 2002/694. ΑΠ 1306/2005 ΝοΒ 2006/388. ΑΠ 1094/2004 Ά Δημοσίευση Νόμος. ΑΠ 486/2001 Ελλ-Δνη 2002/385. ΚΡΗΤΙΚΟΣ, έκδ. 2008, § 12 περιθ. αριθ. 15 σελ. 172).

⁸ ΝΙΚΑΣ, στον ΚΠολΔικ των Κεραμέως/Κονδύλη/Νίκα, υπό το άρθρο 88 § 2 σελ. 201, όπου και η συναφής βιβλιογραφία και νομολογία.

όσον ερευνηθεί κατ' ουσίαν η προσεπίκληση⁹, παρέπεται ότι με την προσεπίκληση η ασφαλιστική εταιρία ίσως θα επιτύχει να αναγνωρισθεί με δύναμη δεδικασμένου, πως και οι προσεπικαλούμενοι είναι συνυπαίτιοι στον θάνατο του συνεπιβάτη ανηλίκου, αλλά και ως προστήσαντες τον υπαίτιο οδηγό.

Όμως, έστω κι αν ισχύουν τα ανωτέρω, ένα είναι αναντιλέκτως βέβαιο: το ότι με την προσεπίκληση δεν θα επιτευχθεί βοήθεια της εταιρίας στη δίκη επί της κύριας αγωγής, από μέρους των προσεπικαλουμένων, για τους προεκτεθέντες λόγους, το δε ευμενές δεδικασμένο εκ της δίκης επί της προσεπικλήσεως μπορεί να επιτευχθεί με την άσκηση μόνο της αποζημιωτικής (αν)αγωγής κατά των γονέων του υπαιτίου ανηλίκου.

III. Η ΕΝΩΜΕΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΕΠΙΚΛΗΣΗ ΑΠΟΖΗΜΙΩΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της ΑΚ 923, τότε θεμελιώνεται αδικοπρακτική ευθύνη εις βάρος του εποπτεύοντος γονέως του ανηλίκου, να αποκαταστήσει τη ζημία που υπέστη ο τρίτος, από αδικοπρακτική συμπεριφορά του εποπτευομένου¹⁰⁻¹¹. Ο εποπτεύων γονέας δυνατόν να ευθύνεται και ως προστήσας τον υπαίτιο ανήλικο (ΑΚ 922)¹². Εξ άλλου, απέναντι στον παθόντα τρίτο δημιουργείται εις ολόκληρο ευθύνη και του ασφαλιστή, που έχει ασφαλίσει το ζημιογόνο όχημα (άρθρο 10 π.δ. 237/1986 και άρθρο 26 § 1 ΑσφΝ)¹³. Η κοινή (εις ολόκληρο) ευθύνη των ανωτέρω προσώπων (εποπτεύοντος και ασφαλιστή) στηρίζεται στην ΑΚ 926 εδάφ. ά, η οποία παραπέμπει στην παθητική εις ολόκληρο ενοχή (ΑΚ 481-488).

Συνεπώς, εάν ο ασφαλιστής αποζημιώσει πλήρως τον παθόντα, δικαιούται να στραφεί αναγωγικώς κατά του γονέως του υπαιτίου ανηλίκου,

⁹ ΝΙΚΑΣ, ανωτ., υπό το άρθρο 89 § 5 σελ. 204, όπου και η συναφής βιβλιογραφία και νομολογία.

¹⁰ ΚΡΗΤΙΚΟΣ, έκδ. 2008, § 4 περιθ. αριθ. 24 σελ. 65.

¹¹ Για το καθήκον εποπτείας των γονέων επί των ανηλίκων τέκνων τους, όταν αυτά κυκλοφορούν στους δρόμους, βλ. εκτενώς ΚΡΗΤΙΚΟ, ανωτ., § 4 περιθ. αριθ. 19-23 σελ. 64-65, όπου και η συναφής νομολογία.

¹² Βλ. ΚΡΗΤΙΚΟ, έκδ. 2008, § 4 περιθ. αριθ. 27 σελ. 67.

¹³ ΚΡΗΤΙΚΟΣ, έκδ. 2008, § 12 περιθ. αριθ. 5 σελ. 169.

ως συνυπαιτίου στην επελθούσα ζημία του παθόντος και να του ζητήσει να αναλάβει αυτός ολόκληρη την αποζημίωση (ΑΚ 927)¹⁴.

IV. Η ΠΡΟΣΕΠΙΚΛΗΣΗ ΣΕ (ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ) ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΤΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ ΕΠΙΒΑΤΗ ΤΟΥ ΖΗΜΙΟΓΟΝΟΥ ΟΧΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΝΩΜΕΝΗ ΣΕ ΑΥΤΗΝ ΑΠΟΖΗΜΙΩΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΜΑΣ

Ως προς αμφότερα τα δικόγραφα αυτά, ισχύουν οι προδιαληφθείσες (στις §§ II και III του παρόντος) παρατηρήσεις μου.

¹⁴. Κατά την αρεοπαγитική νομολογία, ο κατά το ν. ΓΨΝ/1911 αντικειμενικά ευθυνόμενος (οδηγός, ιδιοκτήτης κάτοχος οχήματος), εάν αποζημιώσει τον παθόντα τρίτο, μπορεί να στραφεί αναγωγικώς κατά του εποπτεύοντος γονέως, σε περίπτωση κατά την οποία το ατύχημα οφείλεται σε παραμέληση της εποπτείας του από το νόμιμο αντιπρόσωπό του και να απαιτήσει όσα κατέβαλε, ισχυριζόμενος και αποδεικνύων, ότι ο τραυματισμός του ανηλίκου οφείλεται σε παράβαση του καθήκοντος εποπτείας από μέρους του γονέως του (ΑΠ 1743/2007 ΕΣυγκΔ 2007/387).